

Duitse scholen huiverig voor Teams en Whatsapp

[Achtergrond](#) - 14 januari 2021 - Auteur: Lynn Stroo

Voor veel scholieren in Duitsland stond de week na de kerstvakantie niet in het teken van aardrijkskunde, rekenen of geschiedenis, maar van technische mankementen. Omdat de meeste scholen tijdens de strikte lockdown de deuren gesloten houden, zijn de leerlingen aangewezen op krakkemikkig digitaal thuisonderwijs.

In de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Baden-Württemberg konden veel leerlingen maandagmorgen [niet aan de slag](#). 'Moodle', het onderwijssysteem waarmee leraren en scholieren online met elkaar kunnen communiceren, kampte met storingen. Het inloggen werkte niet en pagina's werden niet geladen. In Berlijn lag het programma 'Lernraum Berlin' direct na de vakantie plat. Ook het leerplatform 'Mebis' van de deelstaat Beieren was overbelast. Dat werd van te voren al gevreesd. De Beierse minister van Onderwijs had de leerlingen begin januari opgeroepen niet allemaal tegelijk in te loggen. De frustraties over het 'Homeschooling' werden op sociale media talrijk gedeeld onder de hashtag #Tag1.

'Deelstaten falen'

Het thuisonderwijs in Duitsland zorgt al sinds het begin van de coronacrisis voor [onvrede](#). Directeur Heinz Hilgers van de Deutsche Kinderschutzbund, een organisatie die zich voor de belangen van kinderen inzet, vindt dat de deelstaten falen in het organiseren van goed onderwijs tijdens de corona-pandemie. "Het is mij een raadsel waarom de deelstaten de zomer niet hebben gebruikt om duidelijke en bindende regels te maken voor aanwezigheid, hybride onderwijs, waarbij een deel van de leerlingen thuis zit en een deel op school, en afstandsonderwijs en de scholen daarvoor ook goed uit te rusten", [aldus Hilgers](#) tegen de regionale krant Rheinische Post.

'In Berlijn deed zijn juf niets digitaal. Zijn schoolopdrachten moesten we uitprinten'

Max (12), de zoon van journaliste Ulrike Nagel, ondervond dit aan den lijve. Het gezin verhuisde drie weken geleden van Berlijn naar Nederland, waar Nagel als verslaggever voor RTV Utrecht werkt. "Max zit nu voor het eerst uren achter zijn

computer en gaat van les naar les. Hij heeft twee coaches die steeds vragen hoe het gaat. Een enorm verschil met Berlijn”, vertelt Nagel aan de telefoon. “In Berlijn deed zijn juf niets digitaal. Zijn schoolopdrachten moesten we uitprinten of ze kwamen soms per mail. Na drie weken moest hij ze weer inleveren. Er was geen contact met de docent. Mijn zoon deed zijn huiswerk dan niet altijd. ‘Waarom houdt Max zich niet aan de afspraken?’ vroeg de school toen aan mij. Ze verwachten grote zelfstandigheid van de jonge leerlingen.”

Veel deelstaten hebben hun eigen digitale leerplatform. Niet één daarvan functioneert probleemloos, schreef de Duitse krant Handelsblatt begin januari. Dat is niet verwonderlijk, [zegt de voorzitter van de Duitse vereniging van leraren](#) Heinz-Peter Meidinger in het artikel. “Geen van de platforms is ooit ontworpen zodat alle scholieren tegelijkertijd toegang hebben.”

Privacy-discussie

Veelgebruikte online communicatieprogramma's als het Amerikaanse MS Teams van Microsoft en Zoom staan in Duitsland ter discussie vanwege de privacy. In juli vorig jaar [oordeelde het Europees Gerechtshof](#) dat de data van Europese gebruikers niet voldoende beschermd zijn bij Amerikaanse bedrijven. Veiligheidsautoriteiten in de VS kunnen toegang krijgen tot de gegevens van Europese gebruikers die daar worden opgeslagen. Dat is in Duitsland een belangrijke reden om het gebruik van dat soort programma's af te raden.

“Die programma's werden ook op de school van mijn zoon geweerd, want ‘Datenschutz’, is dan het argument”, vertelt Nagel. “Maar er wordt nooit echt uitgelegd waar ze precies bang voor zijn.” De juf van Nagels dochter (9) Zoomde wel elke dag een uur met haar leerlingen. “Sinds kort mag dat programma om privacyredenen niet meer gebruikt worden op die school, maar die juf doet het toch. ‘Zolang ik niet rechtstreeks word aangesproken op het gebruik van Zoom, blijf ik het doen. Ik heb gewoon geen alternatief en het contact met de kinderen vind ik belangrijker’, vertelde de juf mij.”

Rechtszaken

Tijdens de eerste lockdown in het voorjaar van 2020 kocht de deelstaat Beieren een tijdelijke licentie voor MS Teams om ‘Homeschooling’ in coronatijd makkelijker te maken. Maar of het programma ook in de toekomst op scholen gebruikt kan worden is nog zeer de vraag. Ook Baden-Württemberg startte afgelopen oktober met een pilot om tools van Microsoft 365 op scholen te gebruiken. Bij elk onderdeel werd expliciet naar de gegevensbescherming gekeken, schrijft de [deelstaat op haar website](#). Toch is er ook [veel kritiek](#) op de keuze voor Microsoft. Scholen die zelf zijn overgestapt naar Microsoft Teams

hangen nu [rechtszaken](#) boven het hoofd.

Privacybeschermingsactivisten dringen aan op onderhandelingen met Microsoft voor betere bescherming van persoonsgegevens, bijvoorbeeld door speciale onderwijslicenties waarin beperkter gegevens worden verzameld.

'Communicatiemiddelen zoals Whatsapp zijn niet veilig genoeg en niet meer toegestaan'

Een ander alternatief is het digitale onderwijssysteem van de particuliere Duitse aanbieder IServ. Dat werkt hetzelfde als MS Teams en het voordeel is dat de data van gebruikers op een Duitse server worden opgeslagen, zegt directeur Benjamin Heindl in een [interview met Handelsblatt](#). IServ, dat per school wordt geïnstalleerd en daardoor minder storingsgevoelig is, wordt inmiddels volgens Handelsblatt door 20 procent van alle scholieren in Duitsland gebruikt.

De Gesamtschule in Hünxe (Noordrijn-Westfalen) stapte onlangs over op Iserv, laat geschiedenisdocent Frank Merten desgevraagd per email weten. "Na wat opstartproblemen werkt het over het algemeen goed. We kunnen opdrachten versturen, controleren en videoconferenties houden zodat er niet alleen schriftelijke feedback is. Het groepsgesprek is ook belangrijk voor de resultaten en leervoortgang." Voordat de school voor IServ koos, werden ook Zoom en Whatsapp als communicatiemiddel gebruikt, vertelt Merten. Vanwege de privacy viel de keuze op de Duitse aanbieder. "De communicatiemiddelen die we gebruikten in de tijd dat we moesten improviseren, zoals Whatsapp, zijn niet veilig genoeg en niet meer toegestaan."

Veel scholen kunnen zelf kiezen tussen de leerplatformen van de deelstaat of een particuliere aanbieder. Maar het wordt ze volgens Heindl van IServ soms wel lastig gemaakt. In sommige deelstaten krijgen scholen alleen financiering uit het Digitalpakt van de overheid voor de openbare platformen, en niet voor particuliere aanbieders. "Een leerplatform van de deelstaat is voor scholen bijna gratis, het kost ze ongeveer 200 euro per jaar", stelt Heindl. Iserv kost een school met 2000 leerlingen 10.000 euro per jaar.

Slecht internet

Niet alleen de zwakke leerplatformen veroorzaken problemen, ook een slechte internetverbinding maakt digitaal onderwijs in Duitsland lastig. Ruim de helft van de 40.000 scholen heeft nog steeds [geen snel internet](#), schat Meidinger van de vereniging van leraren. "Dat moet absolute prioriteit hebben." Nagel herkent dit probleem. "Ik bracht mijn dochter naar de noodopvang op school in Berlijn. Maar daar kon ze niet deelnemen aan het Zoom-uurtje van de juf en haar klasgenootjes.

De school kreeg het technisch niet voor elkaar mijn dochter vanuit haar klaslokaal mee te laten doen.”

Met de onlangs verlengde lockdown zitten de meeste scholieren in Duitsland nog tot februari thuis. Geschiedenisleraar Merten hoort weinig kritiek van zijn leerlingen, al missen ze de saamhorigheid van school wel, zegt hij. “Ook wij als docenten missen het directe contact met onze leerlingen. Videoconferenties kunnen slechts in beperkte mate sociale contacten vervangen.” Op de school komen volgens Merten nauwelijks kinderen naar de noodopvang. “Daar hebben tot nu toe maar heel weinig ouders gebruik van gemaakt. De meesten van hen nemen de situatie heel serieus en laten hun kind thuis.” Hij vindt het dan ook heel belangrijk dat een deel van het oorspronkelijke lesrooster intact blijft. “Op die manier krijgen de leerlingen in ieder geval structuur.”

Aan geld om te digitaliseren ontbreekt het niet. De bondsregering heeft [miljarden beschikbaar gesteld](#), maar dat geld blijft door bureaucratie grotendeels op de plank liggen. En dan speelt [volgens Meidinger](#) ook de Duitse angst voor verkeerde aankopen mee, “Dan maar liever niets bestellen.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/41851/duitse-scholen-huiverig-voor-teams-en-whatsapp>